

A BANYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egy évre ..... 12 K. Félévre ..... 6 K.
Negyedévre ..... 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Petroleum — egyedáruság.

Ausztria szabályozza és rendszabályozza a kőolajipart és egyelőre nem lehet tudni, mi rejlik mögötte. Egyedáruság-e, vagy az osztrák kőolajipar védelme az amerikai kőolajhatalom ellen.

Az osztrák kormány e tárgyban félhivatalos kommunikét adott ki, amely a következőket mondja:

A Reichsrathnak 1909. december havában kormányjavaslatot nyújtottak be a földolajreservoirok befejeztetése és az ásványolaj-ipar rendezésére irányuló egyéb intézkedések dolgában, amely törvényjavaslatok magyarázata a földolaj finomítására a koncessziós kényszer adminisztratív rendezését helyezte kilátásba. Miután közben a szükséges vizsgálatok befejeztettek és a kereskedelmi és iparkamaraik tanácsadó részben, különösen pedig a legjobban érdekeltek galíciai kamara ily intézkedés mellett állást foglalt, a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértően rendeletet bocsátott ki, amely a földolaj feldolgozási iparára épp úgy, mint a tartálykocsival való üzemre nézve a koncessziós kötelezettséget statuálja. A kereskedelmi miniszternek ez az intézkedése értesülésünk szerint az első lépés egy széleskörű akcióhoz. Tekintettel az ásványolajipar igen kedvezőtlen helyzetére, a kormány elhatározta, hogy foglalkozik ezen iparág monopolizálásának kérdésével. Egyelőre ebből a célból széleskörű tanulmányok indultak meg, amelyeknek eredményeitől fognak azután a további elhatározások függni.

Ezen hosszú lére eresztett és nagy körmondatokba burkolt értesítésből a következőket kell kihámozni: Az osztrák kormány mindenestre igen messzeható tervekkel foglalkozik és ami intézkedéseket most tesz, az mind ezen tervek előkészítése. A leglényegesebb intézkedése, hogy az egész kőolajipart, tehát nemcsak a nyers kőolaj feldolgozását, hanem még az elárúsítást is, engedélyhez köti. Vagyis a petroleum-ipar és kereskedés, amely eddig egyszerű iparigazolvány alapján üzhető szabad ipar volt, megszűnt ilyen lenni és engedélyhez kötött

ipar lett. Az iparengedélyt a kereskedelmi és iparkamara véleményezése alapján a politikai helyhatóság adja, amelynél azonban mindig tekintettel kell lenni a kőolajipar és a kőolajfogyasztás általános viszonyaira.

Ime, a lólab! Mert ez az intézkedés nem jelent sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy a hatóság szabad mérlegelésétől és elhatározásától függ, hogy ad-e iparengedélyt, vagy nem. Már most ez a drákói megszorítás csakugyan azt jelentheti, hogy miután az osztrák kormány elhatározta a kőolaj egyedáruságát, most már utját akarja állni annak, hogy új gyárak és új elárúsító telepek létesüljenek, mert hiszen ezeket is mind meg kellene váltani. Tehát előre megfontolt fiskális intézkedés. Ez ellen csak az esetben emeltethetnék lényegesebb kifogás, ha az egyedáruság behozatala csak hosszabb idő múlva következne be, mert ez esetben mindenestre a magánérdekek nagy sérelmével járna.

De maradva az egyedáruságnál, felmerül az a reánk nézve fontos kérdés, hogy e tekintetben mily álláspontot foglal el a magyar kormány? Hiszen ez nem új kérdés minálunk. Sőt néhány évvel ezelőtt, éppen a legutolsó képviselőválasztások idején, Popovics Sándor akkori államtitkár utalt is erre a kérdésre. Már most azt véljük, hogy ha az osztrák kormány csakugyan komolyan foglalkoznék a petroleum egyedáruság kérdésével és pedig olyképpen, hogy ezt a nagyszabású intézkedést mielőbb életbeléptetni is akarná, ez esetben a magyar kormánynak is épp ily mérvben kellene e kérdéssel foglalkoznia. Mert az elképzelhetetlen, hogy Ausztriában a petroleum kincstári monopólium, nálunk pedig a szabad ipar tárgya legyen. Már pedig a magyar kormány az utolsó időkben semmi olyan intézkedést nem tett, ami arra vallana, hogy az egyedáruság behozatalával komolyan foglalkoznék és ezért az a gyanunk, hogy az osztrák kormány máshová néz és máshová üt.

Lássuk csak, hová akar ütni. Az amerikai petroleumtust tulajdonát képező Vacuum Oil Com-

pányt akarja ütni. Ennek a vállalatnak Ausztriában is, nálunk is kőolajtelepei vannak és a vállalat igen kellemetlen versenyt támaszt az osztrák és a magyar finomítóknak. De mégis elsősorban az osztrákoknak. Mert a Vacuum Oil Company odaát nemcsak finomító, hanem egyuttal nyersolaj termelő is és részint az ugynevezett »tank-kocsik« utján való elárúsításával, de különösen olcsó áraival valóssággal veszélyezteti az osztrák kőolajipart. Ebben a szorultságukban az osztrák finomítók az osztrák kormányhoz fordultak segítségért és az osztrák kormány nem habozott és segít rajtuk a legkietlenebb módon. Mert azzal, hogy a kőolaj elárúsítását engedélyhez köti, a lehető legerősebben sújtja a Vacuum Oil Company-t. Mert immár nemcsak, hogy újabb elárúsító telepekre nem fog engedélyt kapni, de a rendelet értelmében a hatóság az engedélyeket meg is vonhatja.

Az osztrák kormány rendelete tehát nem egyéb, mint fenyegető Damokles-kard a Vacuum Oil Company feje fölött és ezzel a fenyegetéssel az osztrák kormány arra akarja szorítani, hogy áregységre lépjen az osztrák finomítókkal. Ime, a nagy állami akció tulajdonképpeni háttere. És pedig nem egészen morális háttere.

Elszász-Lotharingia bányarendőri szabályaiból.

Az Elzász-lotharingiai szénbányaművek kellő szellőztetése és bányalég-, valamint szénpor-robbanások ellen való biztosítása érdekében az 1873. évi december hó 16-áról kelt bányatörvény 173. §-a alapján kibocsátott szabályrendelet összesen 69 szakaszból áll és a következő fejezetekre oszlik:

1. A levegővel való ellátás (1—9. §).
2. Légvezetés vagy szellőztetés (10—30. §).
3. A szénporinak ártalmatlanná tétele. (31—36. §).
4. A repesztő munka (37—41. §).
5. Világítás (42—48. §).
6. Biztonsági rendszabályok (49—53. §).
7. Véghatározatok (54—69. §).

A szabályrendeletet a »Zeitschr. f. Bergr.« (50. évf.) nyomán következőkben óhajtjuk olvasóinkkal megismertetni:

A levegővel való ellátás fejezetében mindenek előtt az az általános elv mondatik ki (1. §), hogy a bányamű összes termelési, szállítási és közlekedési helyeit úgy kell berendezni és szellőztetni, hogy bennök semminemű ártalmas gázok össze ne gyűlhessenek és a tulságos melegképződés lehetőleg elkerültessek. Az egész bányába, valamint annak egyes osztályába (részeibe) vezetendő levegőmennyiségnek akkorának kell lenni (2. §), hogy minden egyes alkalmazott munkásra percnként leg-

alább három köbcentiméter levegő jusson. Ennek a levegőmennyiségnek meghatározásánál az a munkaszak veendő alapul, mely munkaszakban legtöbb munkás alkalmaztatik. Egyes bányaosztályokban a bányamester csökkentheti a bevezetendő levegőmennyiséget és egy-egy munkásra két köbcentimétert szabhat meg. Ha azonban az ekként megállapított levegőmennyiség elégtelen ahhoz, hogy valamely bányaosztály légjáraának szénhidrogén tartalmát tartósan 1% alatt tartsa, akkor a levegőmennyiség megfelelően szaporítandó, vagy az üzemet kell megfelelően korlátozni. Azt a levegőmennyiséget, amely a bányaosztály legnagyobb munkáslétszámot foglalkoztató munkaszakjára állapított meg, a kisebb létszámú munkaszakban valamely más bányaosztály javára csökkenteni nem szabad. Az összes légáramlat ventilátorok alkalmazásával létesítendő (3. §). A ventilátoroknak oly önműködő készülékekkel kell ellátva lenni, amelyek a depressziót vagy a légmennyiséget állandóan pontosan és megbízhatóan mutatják. A diagrammokat legalább három hónapig kell megőrizni. A természetes légvezetésnek kizárólagos használata, ugyszintén szellőztető kemencék vagy kürtök alkalmazása a bányaszellőztetéshez, kivéven a táróüzemet, csak kivételesen és csak átmenetileg vagy kisegítésképpen van megengedve. Ily esetben mindenkor a bányamester engedélye szükséges. Egyazon aknát — eltekintve a mélyítés és a szükséges áttörések munkálataitól — a légáram be- és kivezetésére használni tilos (5. §). Ettől a szabálytól kivételnek csak a bányamester engedélye esetén lehet helye. A légjáraat keresztmetszete a főáramnál négy, és a mellékáramoknál két négyzetméter alá nem szállhat (6. §). Az egyes fejtővágatok közötti légjáraatok keresztmetszetének legalább egy négyzetmétert kell kitenni. A levegőnek gyorsasága csak a légaknában, légcsatornában és azon kihuzó fölgvezető folyósókban haladhat meg másodpercnként hat métert, amelyek rendszeres szállításra, vagy személyzet be- és kiszállítására nem szolgálhatnak. A már létező légjáraatoknál csekélyebb keresztmetszetek és nagyobb léggyorsaságok, továbbra is megtarthatók a bányamester engedélye mellett.

Oly esetben, midőn a levegő ártalmas gázok fejlődése következtében veszedelmes módon megrosszabbodik, vagy a légvezetésben nagy zavar következik be, a munkások az illető üzemhelytől, esetleg a szomszéd helyektől vagy az egész bányaműtől is haladék nélkül eltávolítandók. (7. §.) Az üzembe visszahelyezés csakis az üzemvezetőnek határozotti rendeletére történhetik meg, miután előzetes vizsgálattal az üzem biztonsága megállapítva lett.

Oly bányatelepek üzemvezetői, amelyek légösszeköttetésben vannak, az egyik bánya- vagy akna-telep szellőztetési viszonyaiiban felmerült ily változásokról, amelyek befolyással lehetnek a másik bá-

nyának szellőztetésére, egymást haladéktalanul tudósítani tartoznak. Ha ily változások szüksége merül fel, ez idejekorán előre közlendő. (8. §.)

A szellőztetés vizsgálata céljából (9. §) a főlégvezető folyosókban és minden légjáratban célszerű légmérő állomások rendezendők be; a be- és kivonuló főlégáram hetenként, a melléklégjáratok pedig havonként mérendők; a kivonuló főlégáram és ebbe áramló légjáratok évnegyedenként vizsgálandók szénhidrogén és szénsavtartalmukra nézve; a mérések és vizsgálatok eredményei a bányamester előírásainak megfelelő könyvbe (Wetterbuch) irandók. A bányamester gyakoribb és behatóbb vizsgálatokat és méréseket is elrendelhet s bármely alkalommal jogosult, hogy minden állomáson légpróbát vehessen és hogy azt a bányatulajdonos költségére megvizsgáltathassa.

A légvezetés vagy szellőztetés. Minden bányász szellőztetése akként rendezendő be, hogy lehetőleg sok önálló bányarész bírjon külön légjáratokkal; a légjáratok oly módon választandók el egymástól, hogy azok átáramlása egyik bányarészből valamely másikba ne következzen be. (10. §.) Eltekintve a bányamesternek egyes esetekben kiadott korlátozó vagy tágitó rendelkezéseitől, egyazon légosztályban használ több fejtést vagy folyosót üzemben tartani nem szabad és tilos egy időben hatvannál több munkást foglalkoztatni. Ide értendők a széntelepben levő oly fejtések és folyosók is, amelyek csak egy munkaszakban vannak megteremtve, valamint azok is, amelyek minden munkaszakban tartanak üzemben és a kétszárnyú siklóknak mindkét oldalán feküdvén, egyazon légosztályba tartozóknak tekintetnek.

A külső friss levegőt legrövidebb úton kell vezetni a mivelési szintekre és ezen szinteken a légvezetés akként rendezendő be, hogy a légáram sehol lefelé ne vezettessék. (11. §.) Ez alól kivételnek: a) a 15 méternél sekélyebb alávájásokba, valamint lejtős feltáró és előkészítő vágatokba vezetett légáramok; b) az emelkedő, feltáró és előkészítő vágatokból, nemkülönbén a fejtési és légszint fölötti, visszafejtés alatt levő alapvágat-gyámból kivezetett légáram, ugyszintén a levezetés a léghidakból (die Abwärtsführung aus Wetterbrücken). Elzárt, tovább nem használható légáram levezetésének a bányamester engedélyével akkor lehet helye, midőn az elvezető vágat a bányász többi részétől biztosan el van zárva, úgy hogy rövidzárlattól (Kurzschluss) tartani nem kell.

Berakathoz levegőt vezetni és azt kizárólag berakaton át elvezetni, légvezető vágat fentartása nélkül tilos. Hasonlóan tilos fejtés szellőztetését át-szivárgásnak átengedni.

Oly légáramoknak, amelyek érintetlen területek és teleprések megnyitásánál használtattak fel,

üzemben levő fejtéseket a légszint útjában érinteniök nem szabad. Ez alól csak a bányamester engedélyével lehet helye kivételnek. (12. §.) Mielőtt valamely bányaosztályban a felsőbb szinttel áttörés létesíttetnének és a légáram biztos levezetése megtörténne, abban sem fejtő vágatokat hajtani, sem fejteni nem szabad. (13. §.) Aknák, keresztvágatok, feltörések, mélyítések és mindennemű folyosók hajtásánál a levegő be- és kivezetését különös előkészület útján elkülönített, kielégítő keresztmetszetű légutakkal kell létesíteni és állandóan oly közel vezetni a munkahelyhez (vájatvéghez), hogy azt elegendő mennyiségű friss levegő érje. (14. §.) Vitorlavászomból és hasonló más anyagból a bányamester engedélye nélkül csak 50 méter hosszra szabad használni légválasztókat. Légátvágás (Wetterdurchhieb) szellőztetése meg van engedve kellő átmérőjű furólyuk segítségével is, ha különös berendezéssel gondoskodás történik, hogy a furólyuk bedugulni nem fog.

Ha egyes munkahelyek az imént felsorolt módok alkalmazása mellett sem szellőztethetők hatékonyan vagy a légvezetés hátránya nélkül, azok friss levegővel való ellátásának célszerű ventilátorok vagy elkülönítő készülékek (Strahlapparate) segítségével kell történni. A készülékeket, eltekintve a fenntartásra szükséges szünetelésektől, állandóan, még azon idő alatt is kell működésben tartani, midőn az illető munkahelyek üzemen kívül vannak és pedig oly hatálylyal, hogy bányagáz összegyülemése biztosan elkerültesse. Csupán csak kifuvó légnyomással tilos szellőztetni. (15. §.)

Egyes munkahelyek szellőztetéséhez igénybevett hajtóművek az aknász által meghatározott ponton állítandók fel szabadon, friss légáramban és akként berendezve, hogy a már elhasznált levegő a friss légárammal ne vegyülhessen és a munkahelyre újból ömölhessen. A szivólag működő hajtóművek tömött kifuvó vezetékkel látandók el, annak megakadályozása végett, nehogy a teleszitt gázokhoz a szolgálatban levőnek lámpája hozzáérhessen. (16. §.) Kézi ventilátorokat a bányamester engedélye nélkül legfeljebb csak 20 méter távolságra szabad használni. A kézi ventilátoroknál csak erős, megbízható és a bányamunkásoktól teljesen független munkások alkalmazhatók. Ezek a munkaváltásnál a munka megkezdése előtt váltandók fel. (17. §.) Csapásirányú vagy lejtős üzemekkel egyidejűleg tilos hozzátartozó áttörések hajtása, amíg vagy a két üzem közül legalább egyiknek külön szellőztetése nincsen, vagy az áttörés egy furólyuk segítségével fel nem nyitott. (18. §.)

A 15 méternél nagyobb mélységű alávájás csak a bányamester engedélye mellett és csak akkor tartatható üzemben, ha: 1. két egymástól elkülönített és minden munkahelyről hozzáférhető kijárat áll rendelkezésre; 2. a légvezetés külön elzárt úton akként

rendeztetik be, hogy a be- és kivonuló áramok rövidzárlata be nem következhetik; 3. a fejtések üregei gondos és tökéletes berakattal kitöltettek. (19. §.)

Légajtókat úgy kell berendezni, hogy maguktól csapódjanak. Az ajtók nyitvatartása tilos. A használaton kívül helyezett ajtók kiakasztandók. Etekintve egyes sürgős esetektől, a légajtókat csak ott szabad szövettel pótolni, hol a közet nyomása légajtók állítását lehetővé teszi. (20. §.)

Élénk forgalomnál és loval való szállítás esetén mindenkor, vagy ahol a légajtó nyitvatartása az üzemi helyeknek állandóan elegendő légellátását hátrányosan befolyásolná, két vagy több légajtót egymástól oly távolságra kell állítani, hogy azok egyikét állandóan biztos elzárva tartani lehessen. Erre a célra szükség esetén külön ajtónállót kell alkalmazni. Siklókban csak a bányamester engedélyével szabad légajtókat berendezni. A siklók elzárása rendszerint azok talpában falazattal vagy más biztos berendezéssel eszközölködők. (21. §.)

Ha valamely kivonuló főáram folyosók által valamely beömlő árammal van kapcsolva, úgy hogy mindkét áram közötti rövidzárlat folytán nagyobb bányarész szellőzetlenül maradhatna, ez esetben, — amennyiben ily folyosókat üzemi szempontból még nyitva kell tartani — legalább két falba rakott, légmentesen záró vasajtóval vagy kettős pallóval kell elzárni azokat. (22. §.)

Felhagyott bányarészek erős rekeszekkel zárandók el, azokba jogosultalanul bemenni tilos. (23. §.) Lemivelt vagy felhagyott bányarészek ártalmas gázainak kiáramlásától elzárással vagy ily bányarészek szellőztetésével kell megóvni az üzemben levő bányahelyeket.

A légvezetés szempontjából nélkülözhetővé vált légvágatok és légfeltörések, utóbbiak alsónyílásuknál, tartósan és léghatlanul elzárandók. (24. §.)

Munkásoknak a felügyelő személyzet megbízása nélkül sem a légvezetés szabályozására szolgáló berendezéseken változtatást tenni, sem a felhagyott bányarészek elzárására, valamint a veszélyes helyek megjelölésére alkalmazott előkészületeket önhatalmulag eltávolítani sem szabad. Légajtók, légválasztók és légcatornák rongálását vagy a szellőztetésnél észlelt egyéb szabályellenességet haladéktalanul kötelesek bejelenteni a legközelebb feltehető bányafelügyelőnek. (25. §.)

Minden munkahely, mely 3 órán túl volt üzemen kívül, a beszállást megelőző utolsó 3 órában, biztonsági lámpával megvizsgálandó a gáz jelenlétére nézve, ezzel a vizsgálattal külön megbízott u. n. Wettermänner-ek által. Hasonló vizsgálatot tartoznak végezni a munkáscsoportok legidősebbjei (Ortsältesten) is saját munkahelyükön, úgy a munka megkezdése előtt, mint annak befejezése után. —

A Wettermänner-ek kerületeit akként állapítja meg az üzemvezető, hogy mindegyiknek módjában legyen saját kerületét előirt időben megvizsgálni. Az üzemvezető a Wettermann számára szabályzatot dolgoz ki, melyet a bányamesternek mutat be és a Wettermann-nak kézbesít. (26. §.)

A munkahelyhez vezető vágatok meghatározott helyén fekete táblát kell erősíteni, melyre a Wettermann a napnak és órának megjelölésével, vizsgálatának eredményét fehér irással följegyezi. Azokat a munkahelyeket, ahol gázok jelenlétét figyelte meg, a munkahelyhez vezető vágatokban léckereszttel tartozik megjelölni; vizsgálatának eredményét pedig külön könyvbe vezeti és a bányaosztály felügyelőjének még a munkáscsoport legidősebbje is hasonlóan elzárni tartozik munkahelyét, ha veszélyes gáz van jelen, s erről a bányafelügyelőnek jelentést kell tennie. Ha a munkások munkahelyükön veszélyes gáz jelenlétét figyelik meg, kötelesek a munkát azonnal abbahagyni, a munkahelyhez vezető vágatokban léckereszt-jelzést tenni és az esetet a bányaosztály felügyelőjének vagy helyettesének bejelenteni. Léckereszttel megjelölt munkahelyre munkásnak menni tilos. (27. §.)

Veszélyes gázok összegyűlése esetén, a felügyelőszemélyzet akár jelentésre, akár saját észleletei alapján jutott ennek tudomására, rögtön köteles intézkedni, hogy a veszély elkerültesék és ki-elegendő szellőztetés jöjjön létre. — Az intézkedések az üzemvezetőnek bejelentendők, — aki mindenkor megvizsgálja és vagy kifejezetten jóváhagyja vagy pedig módosítja azokat. Ha az összegyűlémlés oly nagy, hogy csak erősebb és más osztályok rovasára alkalmazott légvezetéssel szüntethető meg, ez esetben a rögtön értesítendő üzemvezető teszi meg a haladéktalanul szükséges intézkedéseket. (28. §.)

A bányafelügyelő azokról a munkahelyekről, melyekben ártalmas gázok jelenléte észleltetik, külön könyvet vezetnek, melyben azt is kell bejegyezniük, hogy saját részükről tettek-e és minő intézkedéseket az imént (28. §.) említett rendelkezéseknek megfelelőleg. (29. §.)

Minden önálló bányatelep számára külön bányafelügyelő állítandó a légvezetés fölött való örködésre. Ennek kötelei és jogai egyrészt az üzemvezetővel, másrészt a bányaosztályok felügyelőjével szemben, a bányamester által jóváhagyott szolgálati rendtartásban szabályoztatnak. — Minden önálló bányatelepről külön légvezetési tervrajz készítenendő és állandóan kiegészítendő. A tervrajznak a légáramokról egészben és azoknak az egyes bányaosztályokban való részleges elosztásairól is áttekintést kell nyújtani. A tervrajzon ezenkívül feltűnően kitüntendők: a mérési állomások, az áramok elosztására és elzárására vonatkozó berendezések, to-

vábbb a permetező vízvezetékek és a nedves bányarészek (zónák).

Több szomszédos bányatelep a bányamester engedélyével egy közös szellőtetési bányafelügyelőt is állíthat.

— 5 —.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Udvari tanácsos — bányász.

Harmadik éve immár, hogy harcolunk azért, hogy a bányászat férfiai a társadalomban az őket megillető szerephez jussanak. Harmadik éve, hogy megirtuk, s újból és újból hangoztattuk, hogy a magyar bányászoknak nem jutott osztályrészül az az elismerés, amit a nemzeti termelés tekintetében végzett becsületes és nagy munkájuk révén őket méltán megilletné. Harmadéve már, hogy megirtuk, hogy a »munka« korszakának kellene elkövetkeznie szép Magyarországon, hogy valóban a »munka« férfiai részesüljenek rangban, kitüntetésben.

Nem azért mondtuk pedig mindezt, mintha mi a címek és rangok hódolói volnánk. Sem nem hódolunk be nekik, sem nem rajongunk értük. Hanem — egyébként ennek is kifejezést adtunk — korunkban ebben nyilvánul az elismerés és egy társadalmi osztály az egyének kitüntetésében nyilvánuló megbecsülésében vonja magára könnyebben a közfigyelmet.

Merjük tehát állítani, hogy azzal a tényvel, hogy Münnich Kálmán bányatanácsost udvari tanácsossá nevezi ki a király, az egész bányászati kar tekintélye öregbedik. A »munka« emberét választotta ki megérdemelt kitüntetésre a »munka« jegyében megszületett kormány.

Münnich Kálmán kitüntetése az egész magyar bányásztársadalom kitüntetése és megbecsülésének jele. Látnivaló, hogy a kormány értékelte azt a nemzeti erőt, amelyet a magyar bányász képvisel, azt a munkát, amit a nemzeti produkció terén végez.

Amidőn Münnich Kálmánnak az egész bányásztársadalom őszinte üdvözlétét tolmácsoljuk, ugyancsak a magyar bányásztársadalom köszönetét fejezzük ki a kormánynak, hogy e kitüntetéssel arra az utra tért, amely a magyar bányászatnak méltó megbecsülésére és a közéletben való helyfoglalására vezet.

Egy pécsi bányafőtiszt halála. Münchenből érkezik a gyászír, mely *Kleidorfer* Ferencnek, a Dunagőzhajózási Társaság pécsi bányagazgatósága volt főtisztviselőjének elhunytáról értesít. *Kleidorfer* 1866-ban került Pécsre és a Dunagőzhajózási Társaság kötelékében 1902-ig volt s mint bányafelügyelő ment nyugalomba. Hasznos tevékenységet fejtett ki. Kiváló tehetségű, tudományosan képzett szakférfi volt, ki munkásságával általános elismerésben részesült. A Mecsek hegylánc geo-

lógiai viszonyait áttanulmányozta s becses munkát írt melyet német eredetiről magyarra fordítva a budapesti földtani intézet adott ki. A mikor a Dunagőzhajózási Társaság kötelékéből távozott, a mischbacher bányarésztársaság szakembere lett. Hosszabb idő óta élt Münchenben, hol az utóbbi években sokat betegeskedett, míg végre életereje elhagyta s most 78-ik évében jobblétre szenderült. Temetésén a Dunagőzhajózási Társaság képviselte magát. Elhunytát nővére és nevelt fia gyászolja. Fia most is pécsi lakos.

Bányatársgyűlés. A bucsumi (Alsófehér vm.) „Dimbu mesilor sz. Borbara“ cégü bányatársulat rendkívüli társgyűlést tart április hó 25-én az abrudbányai bányabiztoság hivatalos helyiségében. A társgyűlésen tárgyalják az igazgató számadásait, a bányamű tartozásait.

Egy furóvállalkozó cég gyászja. Előzőleg már említettük Thiele Juliusnak, az ismert nevű ossegi furóvállalkozónak halálát. Most arról értesítenek bennünket, hogy Thiele Julius felesége, szül. Schreyer Anna, négy héttel férje halála után — meghalt. Ez a halál egy életen át tartó gyönyörű szerelmi regénynek megható befejezése. 59 éves korában, március 23-án következett be a halál. A szerető nő nem tudta túlélni szeretett férje halálát. Gyermeke és unokái gyászolják, de megindítja ez a tragoedia mindazokat, — pedig számosan vannak hazánkban — akikkel a Julius Thiele cég, melyet most az elköltözöttnek mérnökfia vezet, dolgozott.

Halál a bányában. A verespataki, Alsólaci bányában március 24-én reggel Ajda János bányászt halálos szerencsétlenség érte. A bányamű Kortok nevű üregében ugyanis a talp robbantás közben beszakadt s a talp alatt levő Rizna-bánya üregébe, közel 100 m. mélységbe zuhant és ott szörnyet halt.

Uj rézbányák Dobsinán. Emilitést tett már arról a Bánya, hogy a dobsinai P. Hagyi Risto bányákkal mi történik. Újabban azt jelenti dobsinai tudósítónk, hogy *dr. Wohl Lajos* bérbevette Coburg herceg műveit, a melyeket a P. Hagyi Risto & Co. cég, illetve *Piette Lajos* bérelték és a munkálatokat nemsokára nagy mértékben meg is kezdi. Tervbe van véve egy modern feldolgozótelepnek elektromagnetikus uton való felállítása.

A „Salgótarjáni“ kutatásai. A Salgótarjáni kőszénbánya rt. az 1909. évben, hogy a távol jövőre nézve is biztosítsa termelését, folytatta kutató munkálatait. Így a Salgótarján községhez tartozó Somlyó-pusztán is szénrétegre találtak. A furások és kutatások segítségével tett vizsgálódások kimutatták, hogy a nem nagyon mélyen fekvő szénréteg 2½ m. vastag, szabályosan vonul és 60 millió q-nál többet tartalmaz. Ez a szén a *legjobb minőségű salgótarjáni* fajtahoz tartozik, *tároszerűen*, tehát nem nagy költségekkel lesz kiművelhető. — Mint értesülünk — a Salgótarjáni igazgatósága már úgy intézkedett, hogy e szén kiaknázása már a közel jövőben megkezdődjék. Ugy látszik, hogy ez az anyag már a folyó év őszétől kezdve piacra kerülhet.

A lámpási kőszénbányák. Legutóbb 12. számunkban írtunk a lámpási kőszénbányáról, amelyet gróf Kornis Károly, mágnásaink között ez a valóságos utőrő, vett bérbe Pécs városától. Utőrőnek nevezzük őt azért, mert — míg többi mágnásaink semmit se tesznek az iparteremtésért, vagy a meglévő felvirágoztatására, — addig ő nemes példaadással elől jár. Komoly, szolid vállalkozásokba fog, hogy megmutassa, hol vár igazi nemzeti feladat, sőt kötelességteljesítés főurainkra. Ő minden esetre az a mágnás, aki felfogta és megértette a „nem-

zeti munka" jelszavát. Ujabb értesülünk arról, hogy a lámpási kőszénbányák meg is kezdték már üzemüket, ami egyelőre természetesen csak az előmunkálatokra terjed ki. Százazrekre rugó befektetéseket eszközölnek, hogy a bányát teljesen munkaképesé tegyék. A vezetéssel *Neubert Edét* bízták meg, aki harminc éves tapasztalatával lát a nehéz földadathoz és legjobb reménnyel fog a munkálatokhoz. A rendes termelés ősszel indul meg, addig a villamos berendezéssel kell elkészülni. Pécs város közönségét is érdekli ezen bánya üzeme, mert a bérösszegezen felül a termelt szénmennyiségből is részesedik.

A kénnesdi bányákról. A felsőmagyarországi Bánya- és Kohómű rt.-nak az országnak hat különböző részében vannak kénkovand bányái. Nem mondunk újat avval, hogy a Felsőmagyarországi fényesnél fényesebb üzleteredményeket ér el évről-évre, úgy, hogy csak ez évben 70 koronát fizetett ki részvényenként. Hogy ezt a fényes eredményt megérthessük, tudnunk kell, hogy rendes osztalékul 20 koronát állapítottak meg részvényenként s ez az 1909. évi 645.789 kor. nyereség-egyenlegből telik, ami elég szép évi eredmény a 3 millió korona alaptőke után. Persze a hetedfélszázezer koronát nem csakis a részvényesek kapták. Valamint az évi eredményt sem ez a szám fejezi ki egymagában, mert az igazgatóság jelentése szerint részvényenként 50—50 koronát, azaz összesen egy millió koronát az értékcsökkenési alapokból fizettek ki azon indoklással, hogy a művek jelenlegi állapota szerint ezen összeg (1 millió korona) nélkülözhető. (!) Mégis a kénnesdi bánya üzeme fölérték gyengén zárult. Majdnem kereken 45 ezer korona pluszal zárult évi zárszámadása, úgy hogy a kénnesdi bánya üzemének eredményei a lefolyt évben kevésbé voltak kielégítőek. Oka ennek főrészen az, hogy a tekerői mű kiépítése és berendezése úgy a tisztviselői, mint a munkás-személyzet erejét még a lefolyt évben is a legnagyobb mértékben igénybe vette. Miután azonban ezen körülmény az 1910. évben már nem lesz észlelhető, főleg pedig, miután a műtrágya-fogyasztás rohamos emelkedése folytán az erdélyi bányák a folyó évre is már nagy megrendelésekkel vannak ellátva, kilátás nyílik arra, hogy e bánya nyeresége ez évben nagyobb esz, mint az 1909. évben. A „Felsőmagyarországi“ jövő évi nyeresége tehát nagyobb lesz ismét.

Személyi változások a Máv.-nál. A szombati hivatalos lap több vezető állásban levő főtisztviselő nyugdíjazását hozza. Eltávozik Gulácsy Béla, az építési és pályafentartási főosztály igazgató-helyettese, akinek helyét Zelovich Kornél jobbparti üzletvezető foglalja el. Novelly Imre igazgató-helyettes, a gépészeti főosztály vezetőjének helyét Papp János királyi tanácsos, főfelügyelő foglalja el. Végül a kocsintéző szakosztály főnöke Stiffann Emil főfelügyelő is nyugalomba vonul. Állítólag Szájbély Kálmán, a kereskedelmi osztály igazgatója is átadja helyét Darvai Károly igazgató-helyettesnek. Jól értesült körökben arról is beszélnek, hogy Marx Jánost, a Máv. elnökhelyettesét legközelebb elnöknek nevezik ki.

A rézbányák köréből. Az iglói területen létező és rézgazdagságáról régi idők óta ismeretes „Altgelobt-Land“ bányában — mint azt iglói levelezőnk A Bányának jelenti — egy német társaság már a legközelebb

megkezdni a munkálatokat és azoknak vezetésével *Wulkan Bernát* dobsinai bányamérnököt bizta meg. Ugy látszik tehát, hogy a parlagon hevert bányászat ismét fellendül. Persze, hogy a Magyar Bánya R.-T. által tervbe vett nagyszabású munkálatok még mindig csak tervben vannak meg és mértékadó körökben valószínűnek tartják, hogy nem is lehet azon munkálatokat életre kelteni. Legalább a mostani kezekben nem.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalán mentén fekvő kőszénbányák a február hó 21-étől március 5-éig terjedő héten, 6 munkanap alatt, összesen 12.119 kocsirakomány szenet adtak föl; 680 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten, ellenben 195 kocsirakománnyal kevesebbet, mint a múlt év hasonló (II/28-tól III/6-ig) időszakában. Egy napon átlag 2019 vasuti kocsi raktak meg; 114 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Feltűnő bányaadományozás Hessen nagyhercegségben. Darmstadt erdejében, mely e város és Bornschneise között van, 10 évvel ezelőtt vizkutatást végeztek, miközben barnakőre akadtak. Mintegy 1½ hónap előtt Messel bányában furás közben jelentékeny barnaszéntelepet ütöttek meg, mire a bánya a kutatási jogot a maga számára biztosította, s a bányaművelést ősszel fogják megkezdeni. Ezzel kapcsolatban a „Frankfurter Ztg.“ jelenti, hogy az 1876. jan. 28-iki hesseni bányatörvény 5. artikulusa szerint, a kutatáshoz a földtulajdonos engedélye szükséges. A szóban levő terület nagybárá Darmstadt városé, s csak kisebb része képezi a nagyherceg tulajdonát. Darmstadt városa pedig a kutatáshoz soha sem adott engedélyt. Mégis a bányahatóság letárgyalta az adományozást és Messel-bánya javára eszközölte. Nevezett hírlap csodálkozásának ad kifejezést, hogy ily eljárás egyáltalán lehetséges és azt kérdezi, vajjon az illetékes miniszteriumnak nincs módjában közbe lépni ez ügyben, kivált, midőn úgy látszik, hogy a nagyherceg helyzete hasonló székvárosának helyzetéhez?

Nottinghami szénbányamunkások (Angolország) külön bért követeltek a bánya nyílásától a munkahelyig, gyakran hosszú távolságban megteendő utért. E helyett sok bányatulajdonos földalatti villamos vasutakat épít a munkások be- és kiszállítására.

A német bányamunkabérek csökkenéséről azt írja a „Vorwärts“, hogy a munkások kereset évről-évre kisebbedik. Ehhez járul, hogy a teljesített munkások száma 1908-ban kevesebb volt, mint 1907-ben és 1909-ben ismét kevesebb, mint 1908-ban, mi által a kereset még inkább csökkent. A porosz bányákban egy munkás átlagos mészakbére 1907-ben 4.31, 1908-ban 4.27 és 1909-ben 4.07 márka volt. Egy bányamunkás évi keresete pedig 1909-ben csak 1204 márkát tett ki az 1908. évi 1293 márkával és az 1907. évi 1328 márkával szemben. Ekként egy-egy bányamunkás évi keresete az utolsó két év folyamán 124 márkával csökkent. Az 1909. évi bércsökkenés legszembetűnőbb a kőszénbányászatnál, ahol a munkások egy mészakra átlag 4.17 márkát kerestek az 1908. évi 4.41 márkával szemben. Az 1907. évben még 4.44 márka volt egy-egy kőszénbányász munkabére. A kőszénbányakerületek között ismét a rajnai és westfáliai vidék az, ahol a viszonyok nagyon kedvezőtlenek. — Dortmund főbányakerületben 1909-ben csak 4.49 márka volt a mészakra eső kereset az 1908. évi 4.82 és 1907. évi 4.87 márkával szemben. Végül sokkal nagyobb volt a bércsökkenés a föld alatt, a bányában foglalkoztatott munkásoknál, mint azoknál,

akik külön voltak alkalmazva. A külszíniek műszakbére 3.91 márkáról 3.83-ra, a bányabeliek műszakbére ellenben 5.86-ról 5.33 márkára szállt alá.

A Treska vizeséseinél vízmű létesítését tervezik amely elektromos erő fejlesztésére szolgálna. Mint Üsküből jelentik, a vízművet török részvénytársaság építené. A társaság alaptőkéje 100.000 török font lenne, mely 200.000 fontra emelhető fel. A részvénytársaság alapítói: Salih bej, Saban pasa, a kossovói váli és több más előkelőség. A vízmű technikai berendezése iránt egy német villamostársaság érdeklődik, melynek nálunk és Ausztriában is van fiókja. Az elektromos árammal, melyet a vízmű szolgáltatni fog, első sorban Üsküb város világítását látnák el és egy 70 km. hosszú keskenyvágányú villamos vasutat is terveznek Üsküb—Kalkandelen—Cosivár között.

A kálitörvény bizottságában a centrum pártja részéről beterveztett Müller-Fulda-féle indítvány a külföldi üzlet szabályozását célozza. E szerint 1930. április 1-ig a bányatulajdonosok kálitörvénye csak az üzletközösség (Vertriebsgemeinschaft) közvetítése mellett történhetik. Az üzletközösség megengedheti tagjainak a közvetlen kiszállítást, s meg kell engednie azt, ha a szállítási kötelezettség oly szerződéseken alapszik, amelyek 1909. december 17-ike előtt kötöttek. Az így kiszállított mennyiség a közösségi tag részarányába számítatik be, ha pedig meghaladja a részesedés arányát, akkor az illető tagnak kettős mázsánként 12.50 márkát kell az állampénztárba fizetni a kiszállított tiszta kálitöbbletért. Az üzleti közösség létesítése után kötött szerződések, amelyek külföldi szállításra vonatkoznak, semmieseknek nyilváníthatnak, ha a szerződési feltételek ezekben a rendelkezésekbe ütköznek. A rendelkezések betartásának ellenőrzésére a szövetség tanács szabályrendeletet adhat ki. Az eladási árakat az üzletközösség fogja megállapítani, mindazáltal a külföld számára megállapítandó netto eladási áraknak nem szabad alacsonyabbaknak lenni azoknál a legmagasabb áraknál, amelyek az illető minőségért az előző év folyamán, a belső földön fizetettek. Aki a törvény ellenére szállítást külföldre kálit, pénzbüntetéssel sújtatik, amely az üzletközösség által megállapított eladási ár négyszeresében van meghatározva, fizetési kötelezettség esetén fogságbüntetés jár. Az üzletközösség hivatali személyzetét 100.000-márkáig terjedhető rendbírsággal kényszerítheti a birodalmi kancellár a törvény előírásainak betartására. — Mint a „Köln. Ztg.“ március 15-ikéről jelenti, a centripárt eme javaslatát nemcsak a szociáldemokraták, de a nemzeti liberálisok pártja, sőt a kormány is heves ellenzéssel fogadta. Ezek szerint a kivitel-üzlet ily szabályozása kivihetetlen. A konzervatívok részéről sem talált helyeslésre. Mindazáltal Müller-Fulda nem vont vissza javaslatát. A szociáldemokraták javaslatait, melyek kálitbányászati államosítását vagy a birodalmi monopolkereskedelem behozatalát célozzák, a kormány arra való tekintetből ellenzi, mert a tulajdontól való megfosztás (megváltás), mely 15 év előtt még lehetséges lett volna, manap már elviselhetlen kártalanítási összeget igényelne.

Transvaal aranybányászata január havában. Üzemben volt 71 bánya összesen 9625 zuzónnyal. Az 1909. január hónapban 173.585 munkás volt alkalmazva, köztük 162.540 kaffer és 10.045 kínai. Ezzel szemben 1910. évi január hóban a munkáslétszám 179.393, mind kaffer volt. A kínai munkaerőt az elmúlt év folyamán fokozatosan csökkentették, olyannyira, hogy ez évi januárban teljesen eltűnt.

Szénbányák a Balkánon. Viddinből jelentik, hogy a nyugati balkán láncolat bányatelepein a munkálatok még a kutatás stádiumában vannak, a stakisici antracitbánya azonban a rendes üzemet fel fogja venni és a szállítás a Dunához már a leg-

közelebbi hónapokban megkezdődik, még pedig, vasut hiányában, 8 erős, 10,000 kg. hordképességű automobilon. A gorna-lukai antracitbánya is közeledik a teljes feltáráshoz és a szakértők véleménye szerint ez a bánya fogja az egész nyugati Balkán láncolat szenterületét uralni, amiért is igen indokolt volna, ha a hazai érdekelt körök ezen utóbbi feltárást figyelemmel kísérik.

Svéd vasérc-kiviteli vám. Stockholmból jelentik: A küszöbön álló tarifarevizióval kapcsolatban az érdekelt körök erősen dolgoznak azon, hogy a vasérc-kivitel exportvám segítségével megnehezítsék. Ez az igyekezet azonban semmi esetre sem valósulhat meg addig, míg a német-svéd kereskedelmi szerződés érvényben van. Ez a szerződés záradéki jegyzőkönyvének 10. szakaszában kimondja ugyanis, hogy »a jelen szerződés tartama alatt Svédország a vasérc-kivitel nem sújtja vámmal«. A szerződés érvényét a minap 1911. december 31-ig meghosszabbították, és a meghosszabbítás szokatlanul rövid terminusa főleg abban találja okát, hogy a svéd kormány a vasérc szabad kivitelt hosszabb időre nem akarta garantálni. Időközben a svéd kormány kerülő utakon igyekezett a vasérc-kivitel megnehezítését és főleg a svéd vasutakon elszállítható vasércmennyiség megszorításával a kívánt irányban eredményeket is ért el. Ezzel kapcsolatban Berlinből jelentik: A fenyegető svéd vasérc-kiviteli vám ügyében a német vasipar érdekelt körjei a Handelsvertrags-Verein-nél lépéseket tettek. Az egyesület svéd vasérc-kiviteli körökből szerzett információk alapján az aggodalmakat tárgyalannak vagy legalább is koraiaknak jelentette ki, bár nem tudható előre még, hogy a küszöbön levő kereskedelmi szerződési tárgyalásoknál mennyiben fogja a svéd kormány a vasérc-kiviteli vámot fegyverül használni Németországgal szemben.

A világ cinktermelését a Frankf. Ztg. a következő összeállításban adja:

	1909. t.	1908. t.
Rajna vidéke	73.999	72.050
Szilézia	142.625	141.410
Belgium	164.470	162.420
Hollandia	19.240	16.985
Nagybritannia	58.415	53.615
Francia- és Spanyolország	55.235	54.940
Ausztria és Oroszország	12.440	12.560
Lengyelország (Polen)	9.000	8.000
Összesen Európa	535.660	522.630
Ausztrália	—	1.070
Amerikai Egyesült-Államok	236.660	186.850
Együtt	772.076	710.700

E szerint a világ cinktermelése 1909-ben 61.375 tonnával volt nagyobb az előző évi cinktermeléssel szemben. Az európai termelés általában véve emelkedést mutat, csak Ausztria és Olaszország termelt 120 tonnával kevesebbet. Az európai termelés emelkedése 12.735 tonnára rugott. Az 1909. évi termelésben Ausztrália egyáltalán nincsen képviselve, de az amerikai Egyesült Államok termelése 49.710 tonna jelentékeny emelkedést mutat. A cink átlagos piaci ára Londonban hajóra rakva: 1909-ben 22 l. 3 s. 0 d., 1908-ban 20 l. 3 s. 6 d. volt; vagyis 1909-ben 2 font sterlinggel emelkedett, amit a cinkszindikátus alapításiával hoznak kapcsolatba.

Amerikai mozdonymegrendelések. Newyorkból jelentik, hogy Amerikában ez idő szerint óriási kereslet van gőzmozdonyokban. Az American Locomotive Company-nak fix megrendelése van 1100 mozdonyra, huszonkét millió dollár értékben. Ez a

legnagyobb mennyiség, melyet az 1907. évi gazdasági válság óta megrendeltek. A különböző gyárakban megrendelt teherwaggonok száma mintegy 46,000 darab, negyvenhat millió dollár értékben.

A Suez-csatorna-koncesszió meghosszabbítása. A javaslatba hozott meghosszabbítási szerződés-tervezet a csatorna társaságokra oly terheket ró, hogy ezek által a Suez-csatornát áthaladó hajózás terhei még nyomasztóbbakká válnak. Ugy hírlik, hogy az engedély meghosszabbítása fejében a társaság 1910. decemberétől 1913. decemberéig négy részletben összesen négy millió font sterlinget (cca 100,000,000 korona) lesz köteles az egyiptomi kormánynak fizetni, azonfelül a kormány 1912-től 1968-ig a részvénytőke után fizetendő eleinte 4, utóbb 12 % -kal részesedik a társaság nyereségében, azontúl pedig 2008-ig minden az egyiptomi kormányé, amit a társaság évi 2 millió fonton felül tisztán keres. Az érdekelt hajózási körök már most panaszkodnak a fölött, hogy a csatornadíjak exorbitánsak és hogy sem ezen díjak leszállítása, sem a csatorna technikai javítása nem halad olyan gyors tempóban, a mint azt a hajózás érdeke megkíváná. A csatorna mélyítésének lassu haladása is általános panasz tárgya. Tudvalevő dolog, hogy a fuvarételek olcsóbodása szoros összefüggésben van a hajótypusok nagyságának emelkedésével. Már pedig a csatorna mélysége kellemetlenül alacsony határt szab a hajótypusok növekedésének. Ennyiben a Suez-csatorna kérdése eminenter érinti a távol kelet felé irányuló kereskedelem legfontosabb érdekeit. Az érdekelt hajós-társaságok már készülnek állást foglalni ezen fontos közlekedési eszköznek ugyszólván uzsorászkodó kihasználása ellen és minden fontos internacionális ügyben mindig legelől haladó német közgazdasági körök, — mint hírlik, — már ki is fejezték aggályait a mértékadó helyen.

✂ ÜZLET. SZÁLLITÁSOK. ✂

Az amerikai rézpiacról jelenti a „Tag“ március 22-iki kelettel: a Copper Producers Association kilátásba helyezi, hogy februárban az amerikai Egyesült-Államok 112,712,473 font finomított rézet termeltek. A napi termelés e szerint 4,025,446 font, vagyis a november hónapban elért (4,053,945 font) ráta után következő legnagyobb lenne, a melyet az E.-Á.-ból eddigelé jelentettek. A termelésből átadtak 103,987,840 fontot, ekként tehát a február havi termelés 8,724,683 felesleget mutat. Mint-hogy pedig a hó elején 98,463,339 font készlet volt, így tehát a hó végével a készlet 107,187,992 fontra emelkedett. Az átadott mennyiségből a hazai fogyasztásra 66,618,322 font és kivitelre 37,369,518 font esik. — Az „Amalgamated Copper Company“ a következő társaságok részvényeinek és részben kötéseinek van birtokában: Anaconda Copper, Boston and Montana Consolidated Copper and Silver Mining, Butte and Boston, Paroll, Silver and Copper, Trenton, Mining and Development (utódja a Colorado Smelling and Mining-nek), Washoe Copper, Big Blackfoot Milling, Diamond Coal And Cokr., Mountain Trading, Greene-Cananea Copper, Butte Coalition Mining. Mindeme termelő vállalatok közül csak a két legutóbb említett társaság nincs az Amalgamated Copper Company részvény ellenőrzése alatt. Az összes társaságok 1909. évi termelése volt: 291,902,352 font réz, 9,837,268 uncia ezüst és 59,074 uncia arany.

A német acélgyárak szövetségének üzleti forgalma januárban észrevehetően csökkent, minek következtében a bányászati árak ingadozása kezdett. A német

külforgalom szempontjából igen nagy jelentőségű az a körülmény, hogy a Németország és Kanada között 12 év óta tartó vámkonfliktus megszűnt s februárban az egyezmény végre létrejött. A német származású árukra kivett 33 1/3% surtaxe eltöröltetett.

A román petroleumkivitel 1909-ben 420,000 tonnára rugott az 1908. évi 465,000 és 1907. évi 430,000 tonnával szemben. Az 1909. évi export Franciaországba 134,000 tonna, Angliába 70,000 tonna, Egyiptomba 66,000 tonna, Törökországba 37,000 tonna, Olaszországba 29,000 tonna, Belgiumba 28,000 tonna és Németországba 23,000 tonna.

Angol tőke Mexikóban. Chihuahua állam legnagyobb részében, a régi Rosario bánya Guadalupe y Calvo osztyályát angolok helyezték üzembe. Szóval Mexiko közelebb van az angol tőkének, mint hazánk. Persze, ők nem garázdálkodnak még a bányabetyárok.

Rádium-gyár Svédországban. Lindingö, Stockholm egyik külvárosában rádium-gyár van alakulófélben. A társaság reményli, hogy néhány hónap múlva 120 embert fog foglalkoztatni és hogy 4 1/2 gramm rádiumot fog termelni évenként.

Ausztria rádium termelése. Joachimsthalban most termelték ki a második gramm rádiumot. A kincstár ezt eladásra bocsátja, miből szép hasznot huz, amennyiben uncijának értéke 11,400,000 koronában van megállapítva.

Németország fémbevitel és kivitel (vason kívül) az 1903. és 1909. években, méter tonnákban kifejezve

	behozatal	kivitel	+ behozatal
Réz: 1909. év	171.582	68.343	+ 103.239
1908. "	175.419	69.643	+ 105.776
Ón: 1909. év	13.700	7.936	+ 5.764
1908. "	14.243	6.121	+ 8.122
Ólom: 1909. év	77.294	42.692	+ 34.602
1908. "	77.649	40.568	+ 37.081
Cink: 1909. év	47.263	104.486	- 57.223
1908. "	35.033	97.009	- 62.006
Nickel: 1909. év	3.822	1.969	+ 1.853
1908. "	3.119	1.604	+ 1.515
Alumínium 1909. év	8.769	1.742	+ 7.027
1908. "	3.278	1.232	+ 2.046
Egyéb 1909. év	1.190	11.269	- 10.079
1908. "	1.043	10.046	- 9.003

Kanada nyersvas-termelése az American Iron and Steel Association közlése szerint a következő volt az elmúlt utolsó két évben (h. tonna):

	1908.	1909.	+ / -
Nyers, bázikus	331.410	357.965	+ 22.555
Nyers, bessemer	112.811	169.545	+ 56.734
Öntő nyersvas és kovácsvas	115.451	149.580	+ 34.129
Együtt	563.672	677.090	+ 113.418

Az 1909. évi termelés túlhaladta az összes előző éveket. Ebből 660,856 tonnát kőszénrel állítottak elő 16,234 tonnának kitermelésénél faszénrel és villamosságot használtak fel. A kanadai olvasztókban 1909. folyamán 1,311,796 tonna vasércet és 58,731 hegesztősalakot, vasziporkát stb. fogyasztottak a nyersvasgyártásnál. Ehhez számítandó még az adalék céljára fogyasztott 470,080 tonna mész is. Egy tonna nyersvasra átlagban 2,02 tonna vasérc és 0,69 tonna adalék. Kanadában 1909. év december 31-én összesen 16 olvasztó volt, melyből 11 állott üzemben.

Ezüst beviteli vámtarifának emelése. India kormánya február 26-án 5% -ról 4 annával (= 4 d.) emelte az ezüst uncijának beviteli vámját, ami 11% vámemelésnek felel meg. Ennek következtében az ezüst ára uncijanként: pészár — 1/16 d.-vel, két hó — 5/8 d.-vel esett. India kormánya az ezüst beviteli vámmeltek emelését főképpen az ópium utáni vámbevételek csökkenésével indokolja.